40
BARNINTERVJU FÖRÄLDRAALIENATION

1

2

Problematik vid barnintervjuer

- Ibland kan barn uppriktigt berätta om saker som föräldrar, familjehemsföräldrar, personal på Hem för vård och boende (HVB-hem) vill dölja
  - Bra = inte lita på vad barnen säger utan söka saklig grund
- Ibland kommer barn att ljuga och försvara sina föräldrar som vanvårdar dem eller säg utsätter dem för sexuellt våld…
  - Inte bra = inte lita på vad barnen säger utan söka saklig grund
- Ibland kan barn påstå att de INTE mer vill träffa sin ena förälder, på ett egendomligt känslokallt sätt och utan ånger
  - Komplicerat = inte lita på vad barnen säger utan söka saklig grund
- Ibland kan barn hitta på vanvård och hota med att hitta på saker, för att sätta press på
  - Inte bra = inte lita på vad barnen säger utan söka saklig grund

BARNETS BÄSTA.ORG

3

Barn som hittar på vanvård - för att få fördelar och/eller omhändertas

4

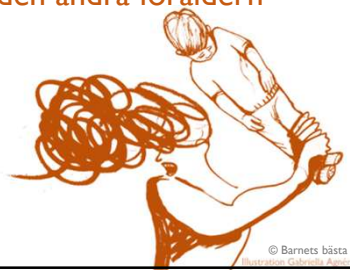
Problematik barn och vuxenansvar

- Socialtjänsten och dess familjerätt
  - Ska lyssna på barn på rättssäkra sätt
  - Ska få fram saklig grund
- Men det måste vara vuxenvärlden som utifrån saklig grund, avgör

BARNETS BÄSTA .ORG

5

Vårdnadstvist:
När en förälder använder barn som slagträ mot den andra föräldern

BARNETS BÄSTA .ORG

© Barnets bästa
Illustrator Gabriella Agosti

6

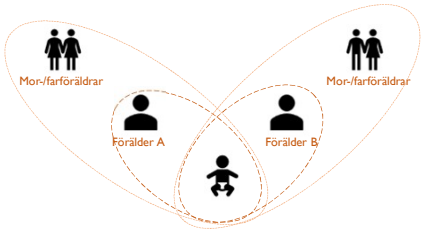
~INGET BARN & INGEN FÖRÄLDER FÅR UTSÄTTAS FÖR GODTYCKLIGA INGREPP I SITT PRIVATLIV, FAMILJELIV OCH HEM

Barnkonventionen
artikel 16
Mänskliga rättigheter
artikel 12

BARNETS BÄSTA .ORG

7

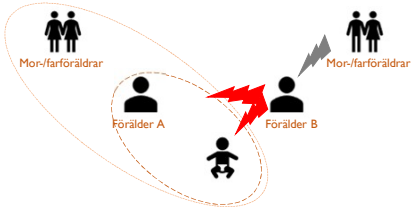
Separerade barn har två familjer

BARNETS BÄSTA .ORG

8

Separerade barn har två familjer

BARNETS BÄSTA .ORG

9

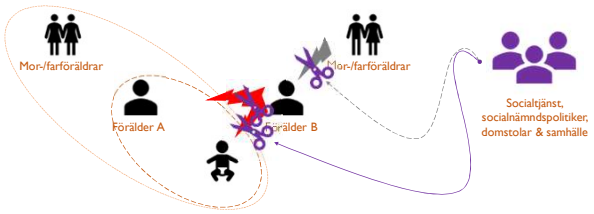
Problematik vid Föräldraalienation

- Föräldraalienation ≈ Att barn ibland på ett ofta känslokallt sätt ta kan fullständigt avstånd från en av sina föräldrar i en vårdnadstvist och vill inte träffa dem mer.
  - Händer ibland vid tvångsomhändertagande också
- Det totala avståndstagandet kan vara helt rimligt om det finns saklig grund för avståndstagandet (vanvård, barnet har observerat våld …)
- Men om ingen saklig grund finns?
  - Avgörande här är att undersöka saklig grund för avståndstagandet

BARNETS BÄSTA .ORG

10

Separerade barn har två familjer

BARNETS BÄSTA .ORG

11

12

SVÅRT INTERVJUA BARN

Artikel 12 i Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter har följande lydelse (med vår markeringar):

"1. Konventionsstaterna skall tillförsäkra det barn som är i stånd att bilda egna åsikter ***rätten att fritt uttrycka*** **[1]** *dessa i alla frågor som rör barnet, varvid barnets åsikter skall tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder* ***och*** **[2]** ***mognad***.

2. För detta ändamål skall barnet särskilt beredas möjlighet att höras, antingen direkt eller genom företrädare eller ett lämpligt organ och på ***ett sätt som är förenligt med den*** **[3]** ***nationella lagstiftningens procedurregler***, *i alla domstols- och administrativa förfaranden som rör barnet."*

BARNETS BÄSTA .ORG

13

[1] *rätten att fritt uttrycka* [sina åsikter]

BARN OMBUDS MANNEN

Barnrättskommitténs allmänna kommentar nr 12 (2009)

Barnets rätt att bli hörd

BARNETS BÄSTA .ORG

14

[1] *rätten att fritt uttrycka* [sina åsikter]

BARN OMBUDS MANNEN

Barnrättskommitténs allmänna kommentar nr 12 (2009)

Barnets rätt att bli hörd

22. Barnet har rätt "att uttrycka dessa [åsikter] fritt". "Fritt" innebär att kunna uttrycka sina åsikter utan påtryckning och att kunna välja om man vill utöva sin rätt att bli hörd eller inte. "Fritt" innebär också att barnet inte får manipuleras eller utsättas för otillbörlig påverkan eller påtryckning. "Fritt" är dessutom i sig kopplat till barnets "eget" perspektiv – barnet har rätt att uttrycka sina egna åsikter och inte andras.

- Det måste säkerställas vid barnintervjuer

BARNETS BÄSTA .ORG

15

Skolexemplet

- Om barnet säger jag vägrar gå i skolan
  - Då svarar en ansvarsfull förälder ungefär:
    - Vad är problemet?
    - Vi ska lösa det tillsammans
    - MEN det finns inte på kartan att du inte ska gå i skolan
  - En olämplig vårdnadshavare accepterar inte detta utan saklig grund
- Utan saklig grund och barnets mognad, så borde en förälder inte ge efter, utan säga ungefär
  - Du älskar din mamma/pappa och behöver henne/honom i ditt liv, jag går aldrig med på att du slutar träffa, umgås och växa upp med henne/honom

BARNETS BÄSTA .ORG

16

Är barnet otillbörligt påverkat?

- Om det inte finns saklig grund för ett avståndstagande
- Om barnet inte är moget för att förstå innebörden i sitt avståndstagande
- Om avståndstagandet är oproportionerligt känslokallt
  - Då bör man undersöka om det är troligt att barnet är otillbörligt påverkat, manipulerat …

BARNETS BÄSTA .ORG

17

18

Stephen Ceci: Experimentet Sam Stone

Vetenskaplig forskning, mycket förenklat:

- Några av förskolebarn får höra att Sam Stone ska komma på besök och att han i sin klumpighet kan ha omkull och sönder saker. Men han är snäll.
- Sam Stone kommer på besök och lämnar utan att ha vält omkull eller haft sönder något.
- Några barn får få ledande frågor under fyra intervjutillfällen under fyra veckor
- En ny intervjuomgång sker av en annan person utan vetskap om att några barn påverkats. Intervjuerna videofilmas
- Några barn som påverkats, säger att Sam Stone haft sönder något, trots att det inte är sant
- När videointervjuerna visas för professionella uppfattar fler att barnen som talar osanning är mer tillförlitliga än barnen som säger hur det var
- Barn påverkas när det finns en konflikt

SLUTSATSER

- Det krävs kompetens för att kunna intervjua barn (både barn och intervjuare bör videofilmas)
- Det krävs kompetens för att bedöma barn och deras utsagor
- Detta ingår inte i socionomutbildningar enligt vår research

19

20

Barns förståelse på förväntan

- Förenklat sagt, förstår barn att så fort en vuxen vill prata allvar med dem, så förväntar de sig något
  - ”Ja, jag lovar att titta mig för hundra gånger alla gånger jag vill springa över gatan”
- Intervjun med barnet bör börja med att träna barnet i att inte svara vad de kan tro att den vuxna vill, utan att svara på frågan

21

Träna i att berätta

- Berätta allt ifrån när du vaknade idag fram till dess vi träffades!

BARNETS BÄSTA .ORG

22

Fokus på öppna frågor

Frågetyp	Beskrivning	Exempel
ÖPPNA FRÅGOR		
Invitationer till fri återgivning	Öppna frågor som uppmuntrar barnet att berätta fritt.	"Berätta allting som hände, från början till slut?" "Berätta vad som hände sen?"
Elaborerande öppna frågor	Öppna frågor som uppmuntrar barnet till att elaborera fritt kring specifika teman, sekvenser eller detaljer som barnet tidigare nämnt.	"Du sa att du såg en man, berätta mer." "Du sa att han bad dig komma in i huset, berätta mer om det." "Du sa att han såg konstig ut, berätta om det."
Fokuserade öppna frågor	Öppna frågor som syftar till att utreda specifika detaljer i barnets utsaga.	"Hur såg mannen ut?" "Hur gammal var mannen?" "Vad hette han?"

BARNETS BÄSTA .ORG

Källa: **Handbok i rättspsykologi**, del 3 Rättspsykologi i utredningar, 15 Förhör med barn, sida 256, av Per Anders Granhag, Leif A Strömwall, Karl Ask och Sara Landström, Libers förlag 2021.

23

Fokus på öppna frågor

Frågetyp	Exempel	Risk för inkorrekt information
Fri återgivning	"Berätta allt om vad som hände"	Lägst
Öppna frågor	"Var hände det?" "När hände det?" "Hur såg det ut på platsen där det hände?" "Vem var det som sköt?"	↓
Slutna frågor	"Hade gärningspersonen en svart jacka?" "Körde gärningspersonen från platsen i en röd bil?"	Högst

BARNETS BÄSTA .ORG

Källa: **Handbok i rättspsykologi**, del 3 Rättspsykologi i utredningar, 15 Förhör med barn, sida 256, av Per Anders Granhag, Leif A Strömwall, Karl Ask och Sara Landström, Libers förlag 2021.

24

Uppdrag Granskning: MARDRÖMMEN

Finns på Youtube

https://youtu.be/ZeZfTX6kTJU?si=Z4gRBAUAsYdUsyIz&t=1021

BARNETS BÄSTA .ORG

25

Videointervju både barn & intervjuare i bild

BARNETS BÄSTA .ORG

26

Ljud och bild behövs för att upptäcka ledande frågor/beteende

BARNETS BÄSTA .ORG

27

Barnintervjuer

- De som intervjuar barn behöver utbildning i detta
  - Det har inte socialtjänsten (Signs of Safety är inte en sådan utbildning)
- Barnintervjuerna behöver gå till på ett speciellt sätt
- Barnet och den som intervjuar dem, ska båda videofilmas och synas lika mycket i bild
- Arbetet bör bedrivas med alternativa tolkningshypoteser och falsifiering

BARNETS BÄSTA .ORG

28

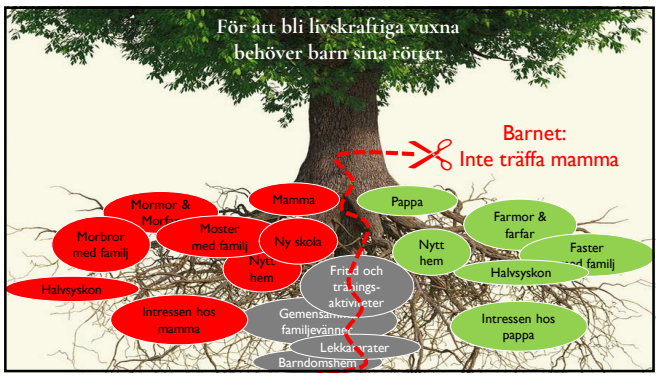
[2] *tillmätas betydelse i förhållande till …* ***mognad***

BARNETS BÄSTA .ORG

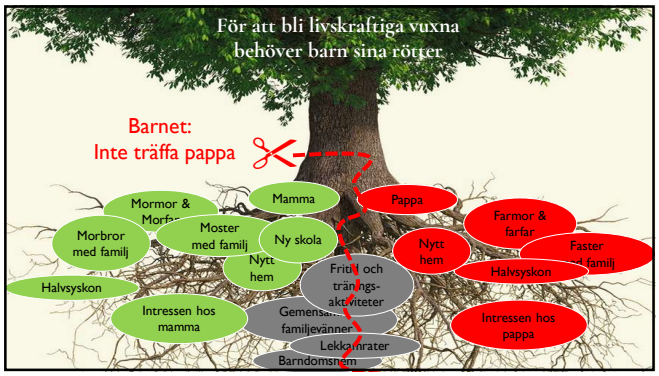
29

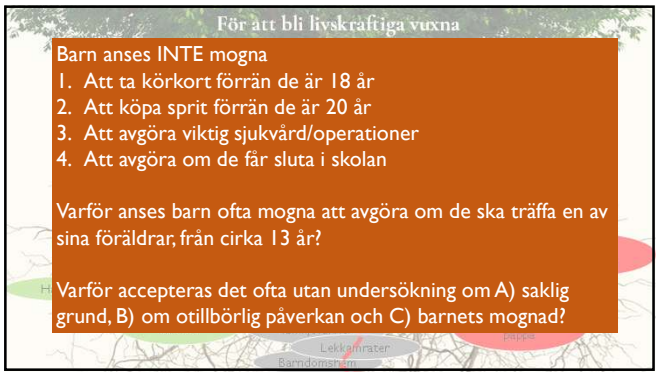
30

För att bli livskraftiga vuxna behöver barn sina rötter
Barnet:
Inte träffa mamma
Mormor &
Morfar
Mamma
Pappa
Farmor &
farfar
Morbror
med familj
Moster
med familj
Ny skola
Nytt
hem
Nytt
hem
Faster
med familj
Halvsyskon
Halvsyskon
Fritid och
tränings-
aktiviteter
Intressen hos
mamma
Gemensam
familjevänner
Intressen hos
pappa
Lekkamrater
Barndomshem

31

För att bli livskraftiga vuxna behöver barn sina rötter
Barnet:
Inte träffa pappa
Mormor &
Morfar
Mamma
Pappa
Farmor &
farfar
Morbror
med familj
Moster
med familj
Ny skola
Nytt
hem
Nytt
hem
Faster
med familj
Halvsyskon
Halvsyskon
Fritid och
tränings-
aktiviteter
Intressen hos
mamma
Gemensam
familjevänner
Intressen hos
pappa
Lekkamrater
Barndomshem

32

För att bli livskraftiga vuxna
Barn anses INTE mogna
1. Att ta körkort förrän de är 18 år
2. Att köpa sprit förrän de är 20 år
3. Att avgöra viktig sjukvård/operationer
4. Att avgöra om de får sluta i skolan
Varför anses barn ofta mogna att avgöra om de ska träffa en av sina föräldrar, från cirka 13 år?
Varför accepteras det ofta utan undersökning om A) saklig grund, B) om otillbörlig påverkan och C) barnets mognad?

33

[3] *nationella lagstiftningens procedurregler*

- Det vill säga krav på att socialtjänsten måste få fram saklig grund som orsak till vad barnet säger
  - Om det inte finns saklig grund för vad barnet säger, så bör man vara extra noga och kanske misstänka en dold agenda hos barnet
  - Om det inte finns saklig grund för det känslokalla avståndstagandet från en förälder, bör man undersöka otillbörlig påverkan

BARNETS BÄSTA .ORG

34

Fyll i

Förenklad minnesgranskning
av ditt barns utredning
av socialtjänsten
eller dess familjerätt

FRÅGA:
Uppfylldes de fyra frågorna om intervjuer med barn?

BARNETS BÄSTA .ORG

35

Tillräckligt bra föräldrar hör inte hemma i juridiska processer

BARNETS BÄSTA .ORG

36

Diskutera 5 minuter

Om socialtjänsten gjorde rättssäkra utredningar och om sakliga problem fanns, så ska de mer inrikta sig på att hjälpa familjer, inte stjälpa dem. Det borde innebära att tillräckligt bra föräldrar inte hamnar i juridiska processer.

1. Förstår du/ni logiken ovan?
2. Är logiken rimlig?

BARNETS BÄSTA.ORG

37